

İSED

İlim, Sanat ve Edebiyat Dergisi

Cilt III, Sayı 5, Haziran 2023

Makale Adı

*PROF. DR. MUSTAFA ARGUNŞAH'IN "KARAHANLI - HAREZM TÜRKÇESİ KUR'AN
ÇEVİRİLERİ ÜZERİNE NOTLAR" ADLI ESERİNE DAİR*

Yazar

Veysel SEVİNÇLİ

Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans
Öğrencisi

e-mail: veyselsevincli@gmail.com, ORCID NO:0009-0005-0946-8448

Yayın Bilgisi

Yayın Türü: Kitap Tanıtımı

Gönderim Tarihi: 20 Mart 2023

Kabul Tarihi: 5 Mayıs 2023

Yayın Tarihi: 30 Haziran 2023

Kaynak Gösterme

Sevinçli, Veysel (2023). Prof. Dr. Mustafa Argunşah'ın Karahanlı - Harezmi Türkçesi Kur'an Çevirileri Üzerine Notlar Adlı Eserine Dair. *İlim, Sanat ve Edebiyat Dergisi*, 3 (5), s.44-47.

Ek Beyan: Yazar etik kurulu onayı belgesinin gerekmediğini belirtmiştir.

İlim, Sanat ve Edebiyat Dergisi

Cilt III, Sayı 5, Haziran 2023

Prof. Dr. Mustafa Argunşah'ın Özgeçmişi:

Dil ve edebiyat araştırmacısı. 10 Ekim 1961, Tokat doğumlu. İlk ve ortaöğrenimini Tokat'ta tamamladı. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü (1982) mezunu. 1983 yılında Marmara Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesine Türk Dili araştırma görevlisi olarak girdi. Aynı üniversitede Prof. Dr. Mehmet Akalın'ın danışmanlığında hazırladığı "Şükrî-i Bitlisî, Selimnâmesi ve Eserdeki Doğu Türkçesi Unsurları" adlı çalışmasıyla yüksek lisans (1986), "Muhammed b. Mahmud Şirvanî, Tuhfe-i Murâdî, İnceleme-Metin-Dizin" çalışmasıyla ise doktora (1989) tezini tamamladı. 1988'de Erciyes Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi TDE Bölümüne öğretim üyesi olarak atandı. Aynı bölümde yardımcı doçent (1989), doçent (1995) ve profesör (2001) oldu.

1998-2000 arası, KKTC Doğu Akdeniz Üniversitesi Fen ve Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde misafir öğretim üyesi olarak görev yaptı. Dönüşünde Erciyes Üniversitesinde Türk Dili ve Edebiyatı bölüm başkanı ve öğretim üyesi olarak görevini sürdürdü.

Prof. Dr. Mustafa Argunşah

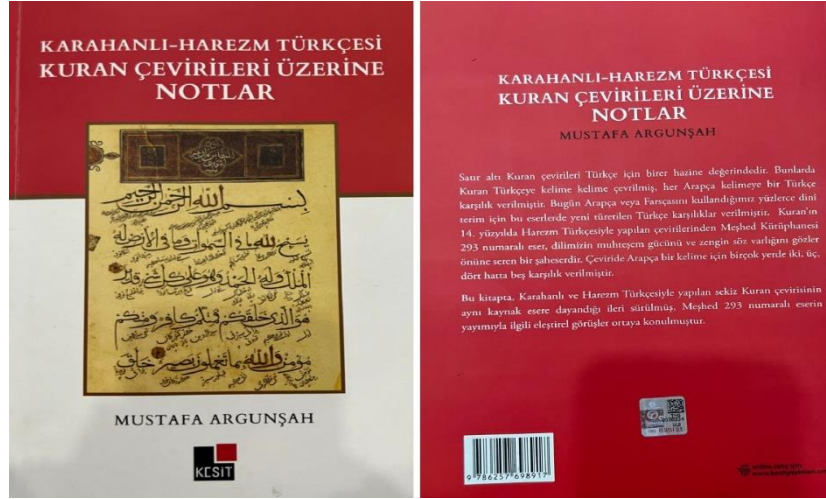
KARAHANLI - HAREZM TÜRKÇESİ KUR'AN ÇEVİRİLERİ ÜZERİNE NOTLAR İNCELEME

Prof. Dr. Mustafa Argunşah hocamızın yazmış olduğu kitap sırasıyla şu bölümlerden oluşmaktadır:

1. Ön Söz
2. Kısaltmalar
3. Makalelerin Künyesi
4. İlk Kur'an Çevirilerinin Dili Üzerine Bir Karşılaştırma
5. Harezmi Türkçesiyle Yapılan Kur'an Çevirisinin Beş Nüshası
6. Harezmi Türkçesi Kur'an Tercümesi (Meşhed Nüshası 293) Yayımı Üzerine Görüşler I: Müstensihden Kaynaklanan Yanlışlıklar
7. Harezmi Türkçesi Kur'an Tercümesi (Meşhed Nüshası 293) Yayımı Üzerine Görüşler II : Bazı Düzeltme Önerileri

8. Harezmi Türkçesi Kur'an Tercümesi (Meşhed Nüshası 293) Yayımı Üzerine Görüşler III :
Bazı Anlamlandırma Önerileri

9. Harezmi Türkçesi Kur'an Tercümesinde Arapça Fülk " Gemi " Kelimesine Verilen Anlamlar
olmak üzere 9 bölüm ve 168 sayfadan oluşmaktadır.

Eserinin Ön Ve Arka Kapak Görüntüsü

Ön Söz'de kutsal kitabımız Kur'an'ın ilk kez çevrildiği dönemlerden başlayarak yapılan çalışmalar hakkında kısaca bilgiler verilmiştir. Kur'an'ın Harem Türkçesiyle farklı tarih ve coğrafyalarda var olan kopyalarından bahsedilmiştir. Ayrıca satır altı Kur'an tercümelerinin Türkçe için birer hazine niteliği taşıdığı belirtilmiştir. Meşhed Nüshasının 293 numaralı eserinde Türkçenin çok zengin bir söz varlığına sahip olduğu bilgisi verilmiştir. Ayrıca kitabın bu bölümde yer alan altı adet makalenin kaynakçasına da değinilmiştir. (Argunşah, 2023: 7-8)

Kısaltmalar başlığını taşıyan bölümde kitapta kullanılan kelimelerin anlamları karşılıklarında verilmiştir. İki sayfa olan bu bölümde yaklaşık yirmi adet kısaltmaya yer verilmiştir. Bu kısaltmalar kitabın daha okunur olmasını sağlamıştır. (Argunşah, 2023: 9-10)

Makalelerin Künyesi adlı bölümde kitapta geçen altı adet makalenin künyesi bir sayfada verilmiştir. (Argunşah, 2023: 11)

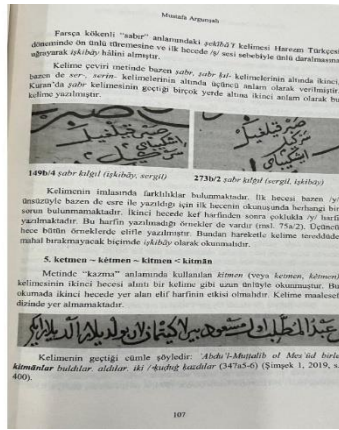
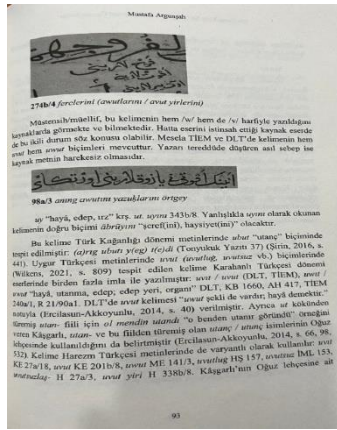
İlk Kur'an Çevirilerinin Dili Üzerine Bir Karşılaştırma başlığı taşıyan bölümde Türklerin Müslümanlığı kabul ettikten günümüze kadar Karahanlı ve Harezmi Türkçesi dönemi dil özelliklerini yansıtan sekiz nüshanın günümüze kadar ulaştığına değinilmiştir. Günümüze kadar gelen bu nüshaların isimleri kısaltmalarıyla beraber verilmiştir. İlk Kur'an çevirileri ve dili üzerine çalışma yapan araştırmacılardan birkaç isim üzerinde durulmuştur. Daha sonra, elde edilen bu nüshaların hangi dönemle ilişkisi olduğuna değinilmiştir. Elde edilen bu nüshalar hakkında ayrıntılı açıklamalar ve örnekler de verilmiştir. Bazı surelerin açıklaması yapılırken dönemle olan ilişkileri de ortaya konulmuştur. Sonuç bölümü adlı başlıkta bir değerlendirme yapılarak verilen kaynakçalarla birlikte bu bölüm de son bulmuştur. (Argunşah, 2023: 13-33)

Harezmi Türkçesiyle Yapılan Kur'an Çevirisinin Beş Nüshası isimli bölümde elde edilen nüshalar Harezmi ve Karahanlı Türkçesi dil özellikleri yönüyle incelenmiştir. Beş nüshanın aynı

çeviriden çekimlenmiş olabileceğine değinilmiştir. Ve bu nüshalar kısaca tanıtılmıştır. Tanıtımdan sonra bu nüshalar örnekler verilerek karşılaştırılmıştır. Sonuç ve öneriler alt başlıkla bir değerlendirme yapıldıktan sonra kaynakçalarla bu bölüm de son bulmuştur. (Argunşah, 2023: 35-65)

Harezmi Türkçesi Kur'an Tercümesi (Meşhed Nüshası 293) Yayımı Üzerine Görüşler I: Müstensihden Kaynaklanan Yanlışlıklar bölümünde müstensihden kaynaklandığı düşünülen yanlışlıklara değinilmiştir.

Yapılan çalışmalar hakkında kronolojik olarak bilgiler verilmiştir. Kronolojik olarak verilen bu çalışmalar ayrıca kaynakça şeklinde de yazılmıştır. Eklerin, imlaların farklılıklarına değinilmiş ve kitaba eklenen görsellerle bu farklılık ve benzerlikler desteklenmiştir. Verilen kelimelerin nüshalardaki yazımı da görsellere dâhil edilmiştir. Sonuç alt başlığında bölüm değerlendirmesi yapıldıktan sonra kaynakça verilerek bu başlık da sonlandırılmıştır. (Argunşah, 2023: 67-96)

Eserde yer alan bazı görseller

Harezmi Türkçesi Kur'an Tercümesi (Meşhed Nüshası 293) Yayımı Üzerine Görüşler II: Bazı Düzeltme Önerileri adlı yedinci bölümde Harezmi dönemine ait üç adet Kuran tercümesinin keşfi ve bu üçünün de birbirinden farkı özellikler taşıdığına değinilmiştir. Meşhed 293 nüshasının Türkçenin en önemli kaynak eserlerinden biri olduğu düşüncesine yer verilmiştir. Eser incelenirken tespit edilen bazı kelimelerin okunuşundaki yanlışlıklar üzerinde durulmuş ve orijinal metindeki hali görsel olarak kitaba eklenmiştir. Sonuç ve kaynakça alt başlıklarıyla bu bölüm de son bulmuştur. (Argunşah, 2023: 97-122)

Harezmi Türkçesi Kur'an Tercümesi (Meşhed Nüshası 293) Yayımı Üzerine Görüşler III: Bazı Anlamlandırma Önerileri adlı sekizinci başlıkta çeviri eserlerin öneminden bahsedilmiştir. Özellikle satır altı Kuran tercümelerinin Arapça aslıyla Türkçesinin birlikte verilmesinin getirdiği kolaylık dile getirilmiştir. Eserin bir başka önemli özelliği olarak Arapça kelimelere karşılık Türkçenin farklı dönemlerine ait eş anlamlılarının bir araya getirilmesi gösterilmiştir. Köktürkçeden itibaren Türkçenin tarihi lehçelerinde kullanılan söz varlığını bir araya getirmeye çalışıldığına değinilmiştir. Bazı kelimelerin okunuş ve anlamlandırmaları için sunulan önerilere yer verilmiştir. Dokuz adet kelimeyle ilgili farklı anlamlandırma önerileri sunulmuş ve kaynakça bölümleriyle bu bölümün de sonuna gelinmiştir. (Argunşah, 2023: 123-142)

Harezmi Türkçesi Kur'an Tercümesinde Arapça Fülk " Gemi " Kelimesine Verilen Anlamlar başlıklı bölüm kitabın dokuzuncu ve son bölümünü oluşturan bölümdür. Bu bölümde eserin

kısmen de olsa. Karşılaştırmalı gramer kitabı haline geldiğine dikkat çekilmiştir. Kur'an tercümesinde Mümin Suresi 80. Ayette geçen fülk "gemi" kelimesine Türkçede verilen beş karşılığına değinilmiştir. Bu karşılıklardan "kimi" ve "kemi" dışında kalan çüng, kerâp ve cihâz kelimeleri üzerinden içerik genişletilmiştir. Kelimelerin geçtiği bölüm metninde ayetin Arapça ve Türkçesi meal olarak verilmiştir. Bu meallerde görsellerle desteklendikten sonra sonuç ve kaynakça alt başlıklarıyla kitabın son sayfasına gelinmiştir. (Argunşah, 2023: 143-168)

KAYNAKÇA

Argunşah, Mustafa (2023). *Karahanlı - Harezmi Türkçesi Kur'an Çevirileri Üzerine Notlar*, İstanbul: Kesit Yayınları